

Publikace vychází díky finanční podpoře městské části Praha 6.

Edice Útrapy a hrůzy třicetileté války — 1. svazek

© Prof. PhDr. Dušan Uhlíř, CSc. (2017)

Vydal:

© 2018 Bohumír NĚMEC – VEDUTA, nakladatelství a vydavatelství

ISBN 978-80-88030-29-4

Obsah

Slovo úvodem — 9

Rozdělená Evropa — 10

Jiskru vyvolala pražská defenestrace — 11

Na bělohorské pláni — 14

Bojiště — 37

Ztráty v bitvě — 46

Sestava armád před bitvou (Ordre de bataille) — 49

Moravský pěší pluk na Bílé hoře — 59

Běda poraženým — 61

Útěk — 65

Kapitulace Prahy — 67

Ediční poznámka: Útrapy a hrůzy třicetileté války — 73
(Radek Fukala)

Literatura — 75

Seznam příloh a vyobrazení — 76

Rejstřík — 80

Summary — 86

Obraz Bitva na Bílé hoře ze sbírek hradu v Nových Hradech. Novohradské panství získal za své služby císaři Karel Bonaventura Buquoy.

Milostný obraz „Adorace novorozeného Krista“
(více viz s. 29).

→
Bitva na Bílé hoře, ilustrace
z deníku císařského důstoj-
níka Jindřicha Michala
Hýzrla z Chodů.

Sám se pak rozjel k rekognoskaci terénu. Viděl před sebou Lito-
vický potok, který se v těch místech rozléval doširoka a vytvá-
řel mokřiny. Přejít ho bylo možné po jediném mostě, přes který
běžela od Prahy karlovarská silnice. Hájl ho oddíl českých pěšá-
ků, které sem poslal kníže Kristián z Anhaltu. Tady došlo k prv-
ní přestřelce mezi Anhaltovými rejtary a českou pěchotou. Když
pak Tilly posílil Anholta oddílem pěšáků, čeští mušketýři se stáh-
li. Anholt pak nenarazil na další odpor, nikým nerušen přešel
přes most a zaujal postavení na nedaleké výšině.

Srážka u mostu přesvědčila **Tillyho**, že má před sebou celou
českou armádu. Rozhodl se proto přejít potok i s ostatním voj-
skem a rozložit se v bitevním pořádku na druhém břehu. Protože
tady nebyla jiná cesta než přes most, po kterém právě přešel An-
holt, musel tudy převést celou armádu. Ligisté proto jako hrdlem
lahve procházeli v dlouhém řetězu přes úzký most. Za Anholtem
následoval lotrinský pěší pluk Florainvillův a pak i zbývající voj-
sko Ligy, pěchota i jízda. Bylo to rozhodnutí riskantní a Tilly mohl
mluvit o štěstí, že krajinu kryla mlha, která protivníkovi zne-
možnila pozorovat pohyby jeho vojska. Tak se stalo, že české voj-
sko nevyužilo možnosti napadnout bavorského vojvodu v této
choulostivé situaci. Kritický stav trval pro ligisty i poté, co pře-
šli most a seřadili se pod kopcem. V dohledu zatím nebyli císař-
ští pod **Buquoyem**, kteří si jako obvykle dávali na čas. Pro české
vojsko to byla promeškaná příležitost, jak porazit Tillyho dříve,
než k němu dorazí Buquoyovy pluky. Mezi českými veliteli ne-
chyběli takoví, kteří vytyšili příležitost a radili k útoku. Soustře-
děný úder jezdecký v tuto chvíli mohl v řadách ligistů způsobit
katastrofu. Dva moravští velitelé, podplukovník Stubenvoll a plu-
kovník hrabě Jindřich Šlik, se rozjeli k Anhaltovi, aby ho upo-
zornili, že nepřítel se nachází v choulostivé situaci a že jeho jed-
notky ztratily za přechodu potoka vzájemný kontakt. Stubenvoll

←

Jan Tserclaes (Jean t'Serclaes), hrabě Tilly (* 1559–† 1632), pocházel
z Brabantu (ve Španělském Nizozemí, dnes jižní Belgie), vojvodu Kato-
lické ligy, v jejímž čele stál ve vítězné bitvě na Bílé hoře. Vítěz bitvy u Hōch-
stu (1622), dobyl Heidelberg (1623), sídelní město krále Fridricha Falckého,
vítěz u Stadtlohu (1623) a Lutteru (1626), dobyl Magdeburg (1631). Po
vyložení Švédů v Pomoránsku byl poražen v tzv. první bitvě u Breitenfeldu
nedaleko Lipska (1631) a u Rainu na řece Lechu (1632), zde byl smrtelně
raněn. Patnáct dnů po bitvě 30. dubna zemřel v Ingolstadtu.

Karel Bonaventura Buquoy (* 1571–† 1621),
hrabě, potomek starého
šlechtického rodu z Ar-
tois. Od mládí působil
ve službách španělských
Habsburků (plukovníkem
již 26 let). Účastník
bojů proti Nizozemcům
(1600 bitva u Nieuwpo-
ortu, obléhání Ostende
1601–1604). Po zahájení
stavovského povstání byl
císařem Matyášem posta-
ven do čela císařských
sil (porazil Mansfelda
u Záblatí 10. června 1619).
Velitel císařských na Bílé
hoře, pro zranění, které
utrpěl v předchozích
dnech, nebyl přímým
účastníkem bitevní
vřavy, bezprostřední
velení předal svým pod-
řízeným (Lichtenštejn
a Tiefenbach). Zahynul
při náhodné šarvátce
s vojáky Gabriela Beth-
lena při obléhání Nových
Zámků (více viz s. 70,
barva s. 7).